

УДК 343.14 (477)

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.29.50>

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО УЧАСТІ СПЕЦІАЛІСТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Кувшинов Олексій Дмитрович,
аспірант
(Луганський навчально-науковий
інститут імені Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету
внутрішніх справ)

Наукова публікація присвячена питанню удосконалення положень чинного національного кримінального процесуального законодавства щодо правової регламентації участі спеціаліста у кримінальному провадженні.

Зазначається, що сучасний стан правового регулювання у вказаній сфері суспільних відносин є задовільним, адже висновок спеціаліста є процесуальним джерелом доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки (ч. 1 ст. 298-1 КПК України) з застереженням, що таке процесуальне джерело доказів не може бути використане у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка виноситься за клопотанням прокурора.

З метою підвищення ефективності та дотримання строків досудового розслідування пропонується поширити повноваження спеціаліста надавати висновки з питань, що належать до сфери його знань, на досудове розслідування всіх кримінальних правопорушень, для чого необхідно внести відповідні зміни до ч. 2 та ч. 4 ст. 71 КПК України.

Крім того, пропонується внести зміни до ч. 2 ст. 84 КПК України, а саме – включити до переліку процесуальних джерел доказів висновки спеціалістів.

Також обґрунтовується необхідність внесення змін до КПК України щодо правової регламентації права особи звернутись до слідчого, прокурора з клопотання про проведення експертизи у випадку незгоди із висновком спеціаліста (по аналогії із досудовим розслідуванням кримінальних проступків).

З метою удосконалення інформаційного обміну між органами досудового розслідування пропонується створити Реєстр спеціалістів, які залучені до участі у кримінальному провадженні, порядок ведення якого затвердити спільним наказом Офісу Генерального прокурора та органів публічної адміністрації, до складу яких входять слідчі підрозділи та підрозділи дізнання.

Акцентовано увагу на необхідності проведення окремого дослідження питання участі спеціаліста у кримінальному провадженні з метою наукового обґрунтування доцільності розширення повноважень спеціаліста з урахуванням зарубіжного досвіду, національної судової практики та практики Європейського суду з прав людини.

Ключові слова: спеціаліст, законодавство, розслідування, висновок, експертиза, докази, провадження, спеціальні знання, судова практика, удосконалення.

CURRENT DIRECTIONS FOR THE IMPROVEMENT OF CRIMINAL PROCEDURAL LEGISLATION REGARDING THE PARTICIPATION OF A SPECIALIST IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Kuvshinov Oleksiy Dmytrovych,
Postgraduate Student
(E.O. Didorenko Luhansk Educational and
Scientific Institute of the Donetsk State
University of Internal Affairs)

The scientific publication is devoted to the issue of improving the provisions of the current national criminal procedural legislation regarding the legal regulation of the participation of a specialist in criminal proceedings.

It is noted that the current state of legal regulation in the indicated sphere of public relations is satisfactory, because the specialist's opinion is a procedural source of evidence in criminal proceedings on criminal misdemeanors (Part 1 of Article 298-1 of the Criminal Procedure Code of Ukraine) with the caveat that such a procedural source of evidence cannot be used in the criminal proceedings regarding the crime, except on the basis of the decision of the investigating judge, which is issued at the request of the prosecutor.

In order to improve the efficiency and compliance with the terms of the pre-trial investigation, it is proposed to extend the specialist's authority to provide opinions on issues related to his area of expertise to the pre-trial investigation of all criminal offenses, for which it is necessary to make appropriate changes to Part 2 and Part 4 of Article 71 of the Criminal Procedure Code of Ukraine.

In addition, it is proposed to amend Part 2 of Art. 84 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, namely, to include the conclusions of specialists in the list of procedural sources of evidence.

It also substantiates the need to make changes to the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the legal regulation of the right of a person to apply to an investigator, a prosecutor with a request for an expert examination in case of disagreement with a specialist's opinion (by analogy with the pre-trial investigation of criminal misdemeanors).

In order to improve the information exchange between pre-trial investigation bodies, it is proposed to create a Register of specialists involved in criminal proceedings, the procedure for which should be approved by a joint order of Office of the Prosecutor General and bodies of public administration, which include investigative units.

Attention is focused on the need to conduct a separate study of the specialist's participation in criminal proceedings in order to scientifically substantiate the need to expand the specialist's powers, taking into account foreign experience, national judicial practice and the practice of the European Court of Human Rights.

Key words: specialist, legislation, investigation, conclusion, expertise, evidence, proceedings, special knowledge, judicial practice, improvement.

Вступ. Суспільні відносини в постіндустріальному суспільстві все більше ускладнюються, відбувається поступовий процес їх цифровізації: користувач соціальних послуг скрізь залишає цифрові сліди – здійснюючи переписку або пошук інформації в Інтернет, попадаючи в об'єктиви камер зовнішнього відеоспостереження, здійснюючі банківські операції, отримуючи цифрові адміністративні послуги тощо. Окрім зручних та вже звичних сервісів нові технології зумовили появу високотехнологічної злочинності, яка використовує досягнення технологічного прогресу, можливостей Інтернет, електронного банкінгу для вчинення кримінальних правопорушень.

Водночас розширились і можливості органів правопорядку, які можуть та повинні використовувати нові технології, цифрові інструменти для розкриття та ефективного розслідування правопорушень. Якщо ж прокурор, слідчий або дізнавач не володіють необхідним спеціальними знаннями, вони залучають спеціаліста – особу, яка володіє спеціальними знаннями та навичками і може надавати консультації, пояснення, довідки та висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок [1].

Сучасний стан правового регулювання у вищезазначеній сфері суспільних відносин є задовільним, адже наразі висновок спеціаліста є процесуальним джерелом доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки (ч. 1 ст. 298-1 КПК України) із застереженням, що таке процесуальне джерело доказів не може бути використане у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка виноситься за клопотанням прокурора.

В свою чергу, часта необхідність проведення судових експертиз призводить до перевантаження державних спеціалізованих установ, які здійснюють проведення експертиз, адже згідно із ч. 3 ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз [2].

Вищевикладене свідчить про актуальність окремого дослідження актуальних питань участі спеціаліста у кримінальному провадженні з метою формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства.

Різні аспекти використання спеціальних знань та участі спеціаліста у кримінальному провадженні досліджували такі науковці як О. Бишевец, Л. Дробчак, О. Кочура, В. Ревака, Б. Романюк, Д. Сидоренко, В. Семенов, Р. Степанюк, С. Лапта, М. Щербаковський, О. Кравченко та інші відомі дослідники.

Зарубіжний досвід судово-експертної діяльності узагальнила М. Скрипник, стандарти допустимості результатів експертних досліджень у судочинстві США дослідив М. Щербаковський.

Проте, значна кількість актуальних питань у сфері правової регламентації та забезпечення участі спеціаліста у кримінальному провадженні обумовлюють необхідність проведення даного дослідження з урахуванням теоретичних напрацювань та практичних прикладів, а саме, зарубіжного досвіду та національної судової практики щодо участі спеціаліста у кримінальному провадженні.

Постановка завдання. Метою даної публікації є визначення актуальних напрямів удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства щодо правової регламентації участі спеціаліста у кримінальному провадженні.

Методологія даного дослідження поєднує три основні групи методів наукової роботи: філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи дослідження, серед яких особливе значення в контексті теми публікації мають системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу, формально-юридичний метод та метод юридичного моделювання.

Результати дослідження. Правові засади участі спеціаліста у кримінальному провадженні визначено у Кримінальному процесуальному кодексі України. Так, у відповідності до ч. 1 ст. 71 КПК України спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками і може надавати консультації, пояснення, довідки та висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок [12].

Спеціаліст може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення

експертизи тощо) сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду, а також для надання висновків з питань, що належать до сфери його знань, під час досудового розслідування кримінальних проступків, у тому числі у випадках, передбачених ч. 3 ст. 214 КПК України (ч. 2 ст. 71 КПК України) [12].

Крім того, участь спеціаліста є необхідною для фіксації (процесуального оформлення) доказів в електронній формі. Так, згідно із ч. 4 ст. 99 КПК України, дублікат документа (документ, виготовлений таким самим способом, як і його оригінал), а також копії інформації, у тому числі комп'ютерних даних, що міститься в інформаційних (автоматизованих) системах, електронних комунікаційних системах, інформаційно-комунікаційних системах, комп'ютерних системах, їх невід'ємних частинах, виготовлені слідчим, прокурором із залученням спеціаліста, визнаються судом як оригінал документа.

У відповідності до ч. 2 ст. 71 Закону України «Про судову експертизу» підставою для отримання висновку спеціаліста при з'ясуванні обставин вчинення кримінального проступку є запит службової особи підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, уповноваженої особи іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків [2].

Згідно із ч. 2 ст. 298⁴ КПК України одночасно із врученням повідомлення про підозру особа інформується про результати медичного освідування та висновку спеціаліста за їх наявності. У разі незгоди з результатами медичного освідування або висновком спеціаліста особа протягом сорока восьми годин має право звернутися до дізнавача або прокурора з клопотанням про проведення експертизи. У такому разі дізнавач або прокурор має право звернутися до експерта для проведення експертизи із дотриманням правил, передбачених цим Кодексом.

У разі якщо протягом встановленого строку особа не звернеться з клопотанням про проведення експертизи, відповідне клопотання може бути заявлено лише під час судового розгляду [1].

Крім того, у відповідності до ч. 3 ст. 214 КПК України висновок спеціаліста може бути отримано для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Згідно із ч. 1 ст. 300 КПК України висновок спеціаліста має відповідати вимогам до висновку експерта [1]. Таким чином, за змістовним наповненням та формою викладу висновку спеціаліста є аналогом та потенційною альтернативою висновку експерта, що дозволяє говорити про доцільність визнання висновку спеціаліста повноцінним процесуальним джерелом доказів шляхом внесення відповідних змін до ч. 2 ст. 84 КПК України.

О. Назаров зазначає, що висновок спеціаліста визнано процесуальним джерелом доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки (ч. 1 ст. 298¹ КПК України) з застереженням, що таке процесуальне джерело доказів не може бути використане у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка виноситься за клопотанням прокурора [3].

Згідно із ч. 2 ст. 122 КПК України залучення стороною обвинувачення спеціалістів, експертів спеціалізованих державних установ, проведення експертизи (обстежень і досліджень) за дорученням слідчого судді або суду здійснюються за рахунок коштів, що за цільовим призначенням виділяються таким установам із Державного бюджету України [1].

У зв'язку із тим, що висновок спеціаліста було віднесено до процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, до КК України було внесено зміни щодо відповідальності спеціаліста. Так, згідно із ч. 1 ст. 384 КК України завідомо неправдиве показання свідка, потерпілого, завідомо неправдивий висновок експерта, спеціаліста, складені для надання або надані органу, що здійснює досудове розслідування, виконавче провадження, суду, Вищій раді правосуддя, тимчасовій слідчій чи спеціальній тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради України, подання завідомо недостовірних або підроблених доказів, завідомо неправдивий звіт оцінювача про оцінку майна, а також завідомо неправильний переклад, зроблений перекладачем у таких самих випадках, – караються виправними роботами на строк до двох років або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років.

А у відповідності до ч. 2 ст. 384 КК України, ті самі дії, поєднані з обвинуваченням у тяжкому чи особливо тяжкому злочині, або зі штучним створенням доказів обвинувачення чи захисту, а також вчинені з корисливих мотивів, – караються виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років [3].

Проте, як справедливо зауважує О. Назаров, зміни до статті 385 КК України щодо відповідальності за відмову від виконання покладених обов'язків внесені законодавцем не були, що знімає зі спеціаліста кримінальну відповідальність за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків у суді, Вищій раді правосуддя, Конституційному Суді України або під час провадження досудового розслідування, здійснення виконавчого провадження, розслідування тимчасовою слідчою комісією чи спеціальною тимчасовою слідчою комісією Верховної Ради України [3].

Таким чином, існує об'єктивна потреба внесення змін до ст. 385 «Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків» КК України щодо встановлення відповідальності спеціаліста за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.

Водночас КК України захищає спеціаліста як учасника кримінального провадження. Так, згідно із ч. 1 ст. 386 КК України, перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, спеціаліста до суду, органів досудового розслідування, тимчасових слідчих та спеціальної тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку, а також до давання завідомо неправдивих показань чи висновку шляхом погрози вбивством, насильством, знищенням майна цих осіб чи їх близьких родичів або розголошення відомостей, що їх ганьблять, або підкуп свідка, потерпілого чи експерта з тією самою метою, а також погроза вчинити зазначені дії з помсти за раніше дані показання чи висновок – караються штрафом від п'ятдесяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців [3].

Із законодавчих новел позитивним є доповнення КПК України новою статтею 245¹, що передбачає фактично нову слідчу дію – зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису. Слідча дія з такою складною назвою полягає в одержанні копій фото, кінозйомки, відеозапису, здійснених у публічно доступних місцях, у т.ч. в автоматичному режимі [5].

Важливо, що вказана слідча дія проводиться не на підставі ухвали слідчого судді, а на підставі постанови слідчого, прокурора.

Вказана слідча дія за необхідності проводиться за участі спеціаліста, проте з огляду на необхідність додержання ст. 99 КПК, участь спеціаліста може бути доцільною для

подальшого використання одержаної копії запису як оригіналу. В ч. 5 ст. 245¹ КПК України передбачено, що слідча дія проводиться шляхом самостійного копіювання власником або володільцем приладів відповідних записів, в присутності слідчого, прокурора, або копіювання їх власником чи володільцем за участі спеціаліста. Копіювання здійснюється на носії, які надаються слідчим, прокурором або на носії власника чи володільця – за його бажанням. Під час проведення нової слідчої дії складається протокол [1; 5].

Важливо, що нова слідча дія не може стосуватися записів, проведених у місцях, що відносяться до приватних помешкань осіб. Це нове поняття в КПК, воно відрізняється від застосовуваних раніше «житла або іншого володіння особи», «публічно недоступних місць». На думку О. Кравчука, приватне помешкання особи є еквівалентним до поняття «житла або іншого володіння особи», тобто поняття помешкання має розумітися широко [5].

Таким чином, в національній юридичній науці, законотворчості та юридичній практиці спостерігається тенденція щодо посилення ролі спеціаліста як учасника кримінального провадження.

На підставі аналізу положень чинного національного законодавства, якими регламентовано участь спеціаліста у кримінальному провадженні, а також враховуючи суттєву завантаженість експертних установ, з метою підвищення ефективності та дотримання розумних строків досудового розслідування, доцільно поширити повноваження спеціаліста надавати висновки з питань, що належать до сфери його знань, на досудове розслідування всіх кримінальних правопорушень. Реалізація такої пропозиції не призведе до звуження прав і свобод людини, адже особа, якій вручається повідомлення про підозру, матиме право не погодитись із висновком спеціаліста та протягом сорока восьми годин звернутися до дізнавача або прокурора з клопотанням про проведення експертизи.

Таким чином, за наявності згоди особи із висновком спеціаліста, буде значно зекономлено час досудового роздування. Крім того, у разі засудження особи, на останню не будуть покладені витрати на проведення судової експертизи.

Про позитивний досвід можливості надання спеціалістом висновків у всіх кримінальних провадженнях свідчить і відповідна зарубіжна практика.

Так, наприклад, у США прийняте поняття «expert witness» – «експерт-свідок», яке передбачено Федеральними правилами про докази (The Federal Rules of Evidence – FRE). Тобто «expert witness» – свідок, який виступає як експерт і чия думка приймається судом як доказ. Докази «expert witness» можуть спростовуватись доказами інших «expert witness» чи іншими показаннями та фактами [6].

Таким чином, в США свідок, який виступає як експерт і чия думка приймається судом як доказ («expert witness») фактично є аналогом спеціаліста в національній юридичній практиці.

У Швеції окремі експерти (економісти, фахівці в галузі податків) мають широку компетенцію (участь у складі суду, який розглядає кримінальну справу), що дає підстави називати їх «суддями фактів». Це дозволяє економити часу суду на вивчення та оцінку обставин справи.

В польському законодавстві взагалі відсутнє визначення поняття «експерт» чи «судова експертиза». В Польщі експерт умовно прирівнюється до «зовнішнього засобу фахових знань», до якого звертаються суд чи прокурор у разі необхідності для прийняття правильного рішення [6].

Також роль та повноваження спеціаліста у кримінальному провадженні часто стають предметом розгляду Верховного Суду.

До прикладу, у постанові від 16.02.2022 у справі 758/5719/16-к Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду зазначив, що «згідно з частиною 3 статті 237 КПК з метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в огляді може запросити спеціалістів. За змістом частини 3 статті 110 КПК рішення слідчого, дізнавача, прокурора приймається у формі постанови. Постанова виноситься у випадках, передбачених цим Кодексом, а також коли слідчий, дізнавач, прокурор визнає це за необхідне. КПК не передбачає обов'язкового винесення постанови про залучення спеціаліста» [7].

Таким чином, відсутність постанови про залучення спеціаліста не може бути підставою визнання протоколу огляду чи обшуку із залученням спеціаліста недопустимим доказом.

Разом із тим, у справі № 466/896/17 за результатами касаційного розгляду колегія суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду дійшла висновку про те, що за змістом ч. 1 ст. 236 КПК виконання ухвали слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи покладається особисто на слідчого чи прокурора і не може бути доручене в порядку п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК відповідним оперативним підрозділам. З метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в обшуку мають право запросити спеціалістів, однак це не звільняє їх від обов'язку особистого виконання обшуку. У випадку проведення обшуку іншими особами, окрім слідчого чи прокурора, вказане слід вважати суттєвим порушенням умов обшуку, результати обшуку у відповідності з вимогами ст. ст. 86, 87 КПК не можуть бути використані при прийнятті процесуальних рішень і на них не може посилатися суд при ухваленні обвинувального вироку, як на доказ [8].

Також з метою удосконалення правових засад участі спеціаліста у кримінальному провадженні доцільно затвердити окремим спільним наказом Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, Державного бюро розслідувань Порядок ведення державного реєстру спеціалістів, які залучені до участі у кримінальному провадженні.

Вказаним Порядком доцільно передбачити можливість та обов'язок дізнавача, детектива, слідчого або прокурора додавати до електронного «Реєстру спеціалістів, які залучені до участі у кримінальному провадженні» інформацію про спеціалістів (за їх згодою), які були залучені для надання консультацій, пояснень, довідок та висновків під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

Вказаний Реєстр може бути створений по аналогії з Реєстром атестованих судових експертів, порядок ведення якого затверджений наказом Міністерства юстиції України від 29.03.2012 № 492/5 [9].

Реалізація такої пропозиції сприятиме розвитку інформаційному обміну між органами досудового розслідування та спростить пошук інформації про спеціалістів, яких можна залучити до участі у кримінальному провадженні.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави сформулювати висновок про те, що правові засади участі спеціаліста у кримінальному провадженні, визначені КПК України, потребують удосконалення.

Зокрема, з метою удосконалення правової регламентації участі спеціаліста у кримінальному провадженні пропонується внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України, виклавши ч. 2 ст. 71 КПК України в такій редакції: «2. Спеціаліст може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування,

складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо) сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду».

Також п. 7 ч. 4 ст. 71 КПК України викласти в такій редакції: «надавати висновки з питань, що належать до сфери його знань, у тому числі у випадках, передбачених частиною третьою статті 214 цього Кодексу», що дозволить спеціалісту надавати висновки не тільки під час досудового розслідування кримінальних проступків, але й під час досудового розслідування інших кримінальних правопорушень.

Відповідно, ч. 2 ст. 84 КПК України викласти в такій редакції: «Процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів та спеціалістів».

Крім того, необхідно внести зміни до КПК України щодо правової регламентації права особи звернутись до слідчого, прокурора з клопотання про проведення експертизи у випадку незгоди із висновком спеціаліста (по аналогії із досудовим розслідуванням кримінальних проступків).

Також пропонується внести зміни до ст. 385 КК України, щодо встановлення кримінальної відповідальності за відмову спеціаліста без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків у суді, Вищій раді правосуддя, Конституційному Суді України або під час провадження досудового розслідування, здійснення виконавчого провадження, розслідування тимчасовою слідчою комісією чи спеціальною тимчасовою слідчою комісією Верховної Ради України.

З метою удосконалення правових засад участі спеціаліста у кримінальному провадженні пропонується розробити та прийняти спільний наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, Державного бюро розслідувань про затвердження Порядку ведення державного Реєстру спеціалістів, які залучені до участі у кримінальному провадженні. Створення такого Реєстру дозволить оптимізувати інформаційний обмін між органами досудового розслідування в частині пошуку спеціалістів, яких можна залучити для надання консультацій, пояснень, довідок та висновків під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

Перспективність подальшого дослідження даної теми обумовлена необхідністю наукового обґрунтування внесення змін до підзаконних, відомчих нормативно-правових актів, якими регламентовано окремі питання участі спеціаліста у кримінальному провадженні, з метою удосконалення правового регулювання у даній сфері суспільних відносин.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 05.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 25.03.2023).
2. Про судову експертизу: Закон України 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>
3. Назаров О. Статус спеціаліста у КПК та кримінальна відповідальність за обман. URL: <https://blog.liga.net/user/onazarov/article/37661>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Дата оновлення: 28.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 30.04.2023).
5. Кравчук О. «Обшук» мобільних телефонів і комп'ютерів та інші зміни до КПК. Вищий антикорупційний суд України. Новини. URL: <https://first.vaks.gov.ua/publications/37254/> (дата звернення 20.03.2023).

6. Скрипник М. Світовий досвід у судово-експертній діяльності. Експертно-дослідна служба України. URL: <https://ua-expert.com/ua/news/svitoviy-dosvid-u-sudovo-ekspertniy-diyalnosti/> (дата звернення: 25.03.2023).

7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду від 16.02.2022 у справі 758/5719/16-к. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/103487334> (дата звернення: 10.05.2023).

8. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 29.01.2019, справа № 466/896/17. URL: <http://reestr.court.gov.ua/Review/79601140> (дата звернення: 05.05.2023).

9. Про затвердження Порядку ведення державного Реєстру атестованих судових експертів: наказ Міністерства юстиції України від 29.03.2012 № 492/5. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text> (дата звернення: 07.05.2023).